

Bácsme gy ei Füg get len sé g

A BÁC SBODROG VÁRMEGYEI ÉS A ZOMBORI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési ár: Egész évre 10 kor., negyedévre 3 kor.
Tanítók részére: Egész évre 8 kor., félévre 4 korona.
Egyes szám ára 10 fillér.

A lap tulajdonos „Bácsme gy ei Füg get len sé gi és
48-as Párt” megbízásá ból:
FALCONE LAJOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Erzsébet-körút 13. sz.
Közlemények és előfizetések ide küldendők.
Megjelenik: vasárnap és csütörtökön.

„Bácska királya“ — Bácska ellen.

Nem régiben figyelmeztettük a város vezetőit és a főispánt arra a veszedelmes aknamunkára, melyet szabadkai szomszédaink folytatnak ellenünk, azzal a szándékkal, hogy elragadják Zombor város és a vármegye területéről legfontosabb közintézményeinket; s azok között első sorban a pénzügyigazgatóságot.

Körülbelül tisztában voltunk vele, hogy ezzel a figyelmeztetéssel csak borsót hányunk a falra, mert a mi intéző köreinktől ugyan a háztetőt is bátran ellophatják a fejünk fölül. Az ilyen apróságok miatt sem a polgármester, sem a főispán még a kis ujját sem mozdítja meg. S íme, hamarabb igazunk lett, mint magunk is gondoltuk; mert immár az országos lapok is befejezett ténynek mondják, de maguk a szabadkaiak is hivalkodnak vele, hogy a pénzügyigazgatóságot nemsokára áttelepítik Szabadkára.

Nekünk szabadkai szomszédainkkal nincs ebben a dologban semmi pörünk; mert természetesnek tartjuk, hogy minden város iparkodik a maga hasznát, előnyét és fölvirágzását előmozdítani. Hiszen nem mindenütt Hauke Imrék és Vojnits Istvánok állanak a közélet élén, akik a maguk politikai cselszövényein és klikkérekeik kívül nem törődnek mással, s akiknek Hekuba a közérdek. Legfőleg irigyelni tudjuk tehát a szabadkaiakat, hogy nekik külön vezetőket rendelt a végzet, mint nekünk szegény bácsme gy eieknek.

Hanem azért mi sem hagyjuk ám könnyen a jussunkat; mert nem különbös először is erre a városra, hogy elveszítsen pár száz fogyasztó családot, amely évenként százezrekkel növeli itt a közforgalmat; de nem különbös másodsor úgy az itteni, mint a vármegyebeli közönségre sem, hogy a pénzügyigazgatóságnál elintézendő ügyes-bajos dolgaiban, amelyeket eddig itthon intézhetett el, ezután Szabadkára legyen kénytelen szaladgálni. Nem is olyan könnyű dolog különben azt az áttelepítést keresztülvinni, mert azzal át kellene törni azt az országosan kötelező szabályt, hegy az efféle közhivatalokat

a vármegye székhelyén kell koncentrálni. Ha tehát most Szabadkán volna a pénzügyigazgatóság, akkor nekünk volna jogunk azt követelni, hogy ide helyezék át és nem megfordítva.

Ennélfogva bármennyire triumfálnak is a szabadkaiak, mi mégis bátrak vagyunk reményleni, hogy korán isznak a medve bőrére. Nem vagyunk tehát valami nagyon megszeppenve; hanem igenis van valami, ami méltán fölláztatja a vérünket, s ez az, hogy maguk a szabadkaiak is hangosan dicsekszenek vele, hogy ezt a fogást ők Bácsország fejedelmének, **Vojnits István bárónak a segítségével csinálják**, aki nekik minden dolgukban állandó pátrónusuk.

Hát mi valóban nem irigyeljük Szabadkától ezt a pátrónust; sőt — Isten látja lelkünket — a legnagyobb örömmel s végképpen és örök időkre odaajándékozzuk neki. Legyen vele boldog és soha vissza ne szolgáltsa Bácsvármegyének. Azzal se törődünk, ha Vojnits báró éjjel-nappal csupán csak Szabadkáért fáradozik s eget-földet megmozgat a szabadkai érdekekért.

Joga van szeretni Szabadkát és joga van annak fölvirágzásán munkálkodni. De nincs joga ahhoz, hogy ezt Bácsvármegye és Zombor város rovására tegye addig, amíg Bácsország fejedelmi székét uzurpálja.

Sokszor fölvetettük már azt a kérdést, hogy ez az ember tulajdonképpen mivel érdemelte meg, mivel vívta ki azt a kényúri hatalmat, azt a korlátlan uralkodást, amelyet Bácsvármegye és Zombor város fölött hosszú idő óta gyakorol? Lámpással kerestük az ő kolosszális nagy érdemeit és sehol se tudtuk azokat megtalálni. Szellemi fölénye, teremtő ereje, munkássága és a közérdeknek tett hasznos szolgálatai nincsenek sehol. Amit találunk, mindössze annyi, hogy a szolgálait, akik az ő hatalmi szekerét tolják, a köz rovására meg szokta jutalmazni, az ellenfeleit pedig, akik szembeszállnak a zsarnokságával, kérérlhetlenül üldözi; de sem a vármegye közönségének egyeteme, sem Zombor város az ő kezének jótékonyágát nem érzi soha.

Ugy tesz, mint a koronázott feje-

delmek közül az autokraták tenni szoktak: hálátlansággal fizet a saját népének odaadásáért s perverz gyönyörűségét találja abban, hogy hódoló rabszolgáit durván megrugdossa.

Legfőbb ideje volna már, hogy valahára kinyíljon Bácsvármegye és Zombor város közönségének a szeme. Legfőbb ideje volna, hogy ez a közönség végre megtalálja az önérzetét s detronizálja kényúri székéből ezt a túlhatalmasodott bálványt, aki gögös elbizakodottságában már nemcsak kihívó megvetéssel bánik vele, hanem nyíltan ártalmára tör.

Legyen vége ennek a nevetséges Vojnits-kultusznak. S ha már ez a gyöngé nép nem tud élni bálványimádás nélkül, akkor legalább ne tartson magának *idegen istent*, aki, íme, a saját magzatait falja fel.

Egy szövetkezet bukása.

Ha rabjai volnánk a pártérdekeknek és a magasabb ideálokat föl tudnók áldozni a kicsinyes szempontok oltárán, akkor most kárörömmel regisztrálnók azt az erkölcsi fiaskót, melyet politikai ellenfeleink, a Bácsbodrog Vármegyei Gazdasági Egyesület Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezetének bukása által csináltak. De mi nem azt nézzük, hogy kik állottak az intézet élén, hanem, mint a szövetkezeti eszme őszinte hívei, afölött sajnálkozunk, hogy ez az eset, a nagyközönség szemében, magát az üdvös intézményt diszkreditálta.

Amit azonban föltétlenül kárhoztatnunk kell, az az, hogy az érdekelttség többsége nem tudta magát emancipálni a pajtáskodás szempontjai alól és megpróbálta eltussolni a vezető anyagi felelősségét, noha azt úgysem lehet eltussolni. Sokkal nobilisabb és okosabb dolog lett volna kiszolgáltatni a konzekvenciáknak a hiba eikövetőit, akik a felelősség alól különben sem menekülhetnek.

Egyelőre mindössze ennyi kommentárt fűzünk a sajnálatos esethez. Egyébként pedig közöljük a szövetkezet április 18-án tartott közgyűlésén történeteket a következőkben:

Az elnöki tisztelet **Vojnits István** főispán töltötte be; aki kezdettől végig tárgyilagosan és tapintatosan vezette a közgyűlést. Konstatálta az elnök, hogy 33 tag jelent meg, 138 üzletrésszel s így a közgyűlés határozatképes. Ezután átadta a szót **Günther Ferenc** ügyvezető igazgatónak.

Günther Ferenc előterjeszti az igazgatóság és felügyelő bizottság együttes javaslatát, hogy a közgyűlés a mérleget fogadja el, a fölmentvényt adja meg és a szövetkezet tartóhatatlan helyzetére való tekintettel a felszámolást mondja ki. A bajok — úgymond — melyek

a mérlegben kimutatott 39 ezer korona veszteséget okozták, többféle okból származtak. Az egyik az, hogy kevés tag volt és kicsiny volt a forgalom. A nagyvállalkozók elnyomták a szövetkezetet. A műtrágyára ráfizetett a szövetkezet, de a gazdáknak használt, mert az árat leszorította. Így történt a korpa és a szénüzletnél is. Hogy a rezsi elbírja a szövetkezet, 20 százalék haszonra kellett volna dolgozni; de alig kapott 5 százalékot. Vétkes mulasztás vagy könnyelműség nem történt, csak szerencsétlen konjunkturák forogtak fenn; azért kéri a fölmentvényt.

Az előterjesztést hidegen fogadták. Azután *Ehrlich* József szólalt fel. Erősen támadta a vezetőséget. Nemcsak a műtrágya, szén és korpaüzlet balszerencséje a bukás oka — úgy mond — hanem az üzleti és kereskedelmi szellem s a hozzáértő vezetés hiánya is. Névszerint aposztrofálja a volt üzletvezetőket, akiknek sejtelmük se volt az üzletről, kivéve a legutóbb alkalmazottait, aki rámutatott a bajokra. Hogyan mertek osztalékot fizetni és nyereséget kimutatni akkor, amikor jelentékeny veszteség volt? Ebben nemcsak a vezetés volt a hibás, hanem az igazgatóság és felügyelő bizottság is, amely nem gyakorolta a kellő felügyeletet és ellenőrzést. Mikor az alaptőke fele elveszett, miért nem hívtak össze közgyűlést és miért nem jelentették be a tényállást? Kifogásolja a leltározást, amely nem reális, sőt tendenciózusan kedvező, azért a valóságban nem 39 ezer, hanem előreláthatólag 60—70 ezer korona lesz a veszteség. Ezért az igazgatóság és felügyelő bizottság kártérítéssel tartozik. Indítványozza, hogy a fölmentvényt ne adják meg, hanem küldjenek ki egy vizsgáló bizottságot, amely új leltárt készítsen és adjon véleményes javaslatot a teendőkről.

Fernbach Bálint közli a közgyűléssel, hogy Kiss Lajos igazgatósági tag szakértővel megvizsgáltatta az üzletvezetést. Kéri Kiss Lajost, hogy a szakértők véleményét terjessze elő a közgyűlésnek.

Kiss Lajos nagyjából ismerteti a szakértők véleményét, de nem olvassa azt fel. *Fernbach* Bálint újból sürgeti a felolvasást. Mire megszólal a tussoló apparátus egyik sábjája: *Póór* Béla és ellenzi a felolvasást, mert a szakvélemény — úgy mond — privát dolog, nem tartozik a közgyűléshez. *Kiss* Lajos erre kijelenti, hogy mindenkinek kész megmutatni a szakvéleményt, de nem olvassa fel. Az *elnök* hangsúlyozza, hogy a felolvasás Kiss Lajos tetszésétől függ. Most megszólalt a másik tussoló sábj: *Novákovits* Izidor, akinek szintén nincs inyére a felolvasás.

Günther Ferenc válaszol ezután az észrevételekre. Vitatja, hogy a leltár nem irreális s a veszteség nem lehet 60—70 ezer korona. A szakvéleményre megjegyzi, hogy arra építeni nem lehet, mert 2 napi vizsgálat eredménye; 5 év munkáját pedig 2 nap alatt helyesen megítélni fizikai lehetetlenség.

Fernbach Bálint újra forszírozza a szakvélemény felolvasását; az *elnök* hangsúlyozza, hogy neki nincs ellene kifogása. *Kiss* Lajos végre azt kéri, határozzon a felolvasás fölött a közgyűlés. Ez meg is történt, a többség a felolvasás mellett dönt.

Kiss Lajos végre felolvassa a szakvéleményt. Biz azon volt mit titkolni, mert kegyetlenül ráterítette a vizeslepedőt a vezetésre. Konstatálja, hogy a könyvekben törlesztések és költségvetések vannak; s ami legfontosabb, az előbbi mérlegek valótlanosságokat tartalmaztak, mert az üzlet már 1908-ban passzív volt és mégis nyereséget tüntettek ki. Egész hosszú bünlajstromát a kezelésnek sorolja föl ezután; de azt egyszeri hallásra ismertetni nem lehet.

Igen érdekes volt *Kiss* Lajos kommentárja, mellyel a felolvasást kísérte. A szakvélemény konzekvenciáit — úgy mond — ő levonta és indítványt tett az igazgatósági ülésben, hogy az igazgatóság és felügyelő bizottság a hiány fedezésére tegyen le 40 ezer koronát; továbbá az üzletrészhátralékokat hajtsák be; a hamis mérlegek alapján fölvetett osztalékokat és jutalékokat fizessék vissza; a mérlegért a könyvelőt vonják felelősségre, stb. De az igazgatóság ezt az indítványt nem fogadta el, mert — úgy mond — „nem akarták a szennyest a nyilvánosság elé dobni.“ Most már ő is erre

az álláspontra helyezkedik; kéri, hogy ne üssék dobra az esetet, a békát nyeljük le és adják meg a fölmentvényt.

Fernbach Bálint vizsgáló bizottság kiküldését kéri. *Törley* Gyula ezt ellenzi, mert a huzavonával csak további veszteség jár. Ezen kapott *Novákovits* Izidor, aki csöddel ijesztgette a közgyűlést és kérte adják meg a fölmentvényt, mondják ki a fölszámolást, majd utólag kiderül, hogy ki a hibás. Ha nem adják meg a fölmentvényt — ijesztgette tovább a gyöngeszívűeket — akkor a bíróság beavatkozik s 3000 korona letételét fogja kívánni, az ellenző urak vállalják ezért magukra az anyagi felelősséget.

Fernbach Bálint fölmentvény nélkül szeretné kimondani a felszámolást. (Nem lehet — zúgják kórusban az ijesztgetők.) *Falcione* Nándor a fölmentvény megadása és a fölszámolás kimondása mellett van. *Törley* Gyula kéri a jelenlevő jogászokat, nyilatkozzanak, hogy a fölmentvény megadása esetén kibújjik-e a felelősség alól az igazgatóság és a felügyelő bizottság? Erre *Scher* Ármán kénytelen volt igenlően felelni; de azzal ijeszti a közgyűlést, hogy nagyobb károk lesznek a huzavonából. Még *Kiss* Gyula szólt a fölmentvény megadása mellett és *Ehrlich* József szólt ellene.

Azután megtörtént a szavazás és 95 szóval 40 ellen elfogadták a mérleget és megadták a fölmentvényt.

Végül *Novákovits* Izidor indítványára kimondták a fölszámolást, noha alapszabályszerűleg ezúttal nem lehetett volna kimondani. Az ellenzők a határozatok ellen panasszal él.

Vizsgálat a petíció ügyében.

Az ellenpetíció.

Ötvennyolcadik nap.

Április 18-án a Raits Tamás-féle korcsmában állítólag végbement lakomázás dolga került vizsgálat alá. Az ellenpetíció természetesen itt se ért el semmi sikert; noha a bíró csodálatosképpen megengedte magának azt, amit a petíció vizsgálata idejében mindig megtagadott, hogy tudniillik a Kuria által föl nem tett kérdéseket is intézett az egyik tanúhoz, abból a célból, hogy kisússe, vajjon volt-e pártkasszája a Fernbach-pártnak és ki mennyivel járult ahhoz? Persze, ennek a buzgóságnak sem lett egyéb eredménye, csak az, hogy ismét tanújelét láttuk a bíró úr sajnálatos elfogultságának a Fernbach-pártnal szemben.

A kihallgatott 15 tanú közül Borgyoski Bozsidar, Vuits István, Lukits Antal, Bosnyák Nikola, Bikár Vászsa Mladen, Kandler József, Schnur Lajos, Stöckl István nem tud semmit a dolgról, nem is volt a Raits korcsmájában; egyik-másik azt sem tudja, van-e ilyen korcsma a világon?

Gruits Trifun vallja, hogy járt egy ízben a Raits korcsmájában, látott ott 4—5 asztalnál 20—25 embert csöndesen borozni; hogy miről beszéltek, azt nem figyelte meg; hogy ingyen bort ittak-e, azt nem tudja; ő amit elfogyasztott, azt kifizette. Lakomát nem látott, felköszöntőt vagy kortesbeszédet nem hallott. Mátrai Zsigmond vallja, hogy Mayer Nándor megbízásából egy ízben ő hívta össze pártja korteseit a Raits korcsmájába, megbeszélni, hogy a választókat miképpen hozzák be a választásra. Etetés-itatás, vagy szavazásra buzdítás nem volt; ki mit fogyasztott, azt fizette is; ő a maga pénzéből fizetett 3 liter bort.

Dr. Mayer Nándor vallja, hogy a kérdéses alkalommal nem volt Raitsnál; máskor több ízben megfordult ott, mikor a szállásokra ment, olyankor fizetett is kisebb számlákat, de etetés-itatást nem rendezett. Sztrilich Zsigmond vallja, hogy a Raits korcsmájában soha életében nem volt, sem Mátyás-szálláson egész májusban nem járt. Arra a kérdésre, hogy a

Fernbach-pártnak volt-e pártkasszája, azt feleli, hogy volt némi pénz, ami onnét származott, hogy Fernbach Péter képviselőkorában a képviselői fizetését a pártnak pártcélokra átengedte.

Mérő Simon vallja, hogy lakomázásról nem tud. Egy ízben volt Raitsnál, hogy megbeszéljék, melyik választó hol lakik és hogy ki halt meg közülük? Látott ott többeket borozni és beszélgetni; ő a maga italát kifizette, így tettek azok is, akik vele egy asztalnál ültek; kortesbeszédet nem hallott, a szavazásról nem volt szó. Bosnyák Mihály vallja, hogy járt egyszer Raitsnál, látott ott 10—15 embert, lakomázás nem volt, ingyen borról nem tud; ő amit fogyasztott, azt a magából kifizette.

Raits Tamás korcsmáros vallja, hogy nála etetés-itatás nem volt. Egyszer Mátrai odahivatott többeket, akikkel megbeszéltek, hogy a választókat miképpen hozzák be szavazni. Majdnem mindenki a saját pénzére ivott, Mátray mindössze 3 liter bort fizetett. Kortesbeszéd, vagy szavazásra való buzdítás nem volt.

Ötvenkilencedik nap.

Április 19-én a Loógó Mátyás szállási házában történt állítólagos etetés-itatás képezte a bizonyítás tárgyát.

Loógó Ferenc, Loógó Mátyás testvéröccse vallja, hogy bátyjával együtt lakik. Határozottan vallja, hogy náluk május hóban sem értekezlet, sem etetés-itatás nem volt. Bátyja fürdőben volt egész májusban. Dujmovits Péter és Fratricis Sándor nem voltak a kérdéses időben, május 18-án Loógónál; egyszer korábban volt egy értekezlet Loógóéknál, erről hallottak, bár ott jelen nem voltak. Május hó közepén azonban Loógó fürdőben volt. Józits Alajos, Józits Péter, Fratricis Antal egyszer voltak Loógóéknál. Beszélgettek és boroztak. Senki se buzdította őket a szavazásra.

Raits István, Lukits Mátyás, Józits István (Ilijin), Józits István (Jószin), Fratricis Ferenc és Fratricis György nem voltak Loógóéknál. Hallomásból tudják, hogy Loógó a kérdéses időben nem is volt itthon, hanem fürdőben, honnan a választás előtti nap jött haza. Loógó József, Lukits Ferenc, Lajos Ferenc nem tudnak semmiféle értekezletről vagy itatásról, ellenben tudják, hogy Loógó a kérdéses időben fürdőben volt.

HIREK.

Városi közgyűlés. Félórán tartó közgyűlése volt a városnak szerdán délután; amely idő alatt 7 ügyet intéztek el; azok között a vármegyei kórház fontos ügyét is. Erre nézve az állandó választmány határozati javaslata úgy szólt, hogy a város nagyon örül a közkórháznak, kész is az anyagi támogatásra, de hogy mit és mennyit adjon, arról előbb egy bizottság mondjon véleményt, mert a tisztelt tanács hónapok óta hasztalan törli a fejét, még mindig nem tudja, hogy mi az ő véleménye, tudniillik ezt nem tudatta vele még a báró, aki, úgy látszik, a kórházat is szeretné eltaktikázni Zombortól. Az ügyszó csak ketten szóltak hozzá: *Prokópy* Imre és *Buday* Gerő. *Prokópy* örömet fejezi ki, hogy a titok homályából végre napvilágra került ez a fontos kérdés; nem kutatja — úgy mond maró gúnnyal — a rejtett okokat, melyek az eddigi késedelmet okozták, de kéri a város vezetőségét, hogy hasonló huzavonától jövőre tartózkodjék. Különben elfogadja a határozati javaslatot. *Buday* Gerő amellet érvelt, hogy ne tessék elismételt ezt az ügyet a bizottságossal, hiszen

a kérdés már régen megérett; adják meg tehát, amit hozzájárulásképpen a vármegye kér. Az uralkodó párt részéről egy szót sem szólt senki; úgy látszik, előre megkapták a napiparancsot; a főispán szavaztatott s a többség elfogadta az állandó választmány határozati javaslatát. Szűcs Ervin másodmérnöknek megszavaztak 1160 kor. végkielégítést és 517 koronát befizetett nyugdíjjárulék visszatérítése fejében. A többi apróbb ügyet néhány perc alatt vita nélkül elintézték s ezzel a közgyűlés véget ért.

Zentai szerencsétlenség. Mint a napi sajtó közleményeiből már ismeretes, Zenta városát a napokban nagy szerencsétlenség érte: leégett a városháza és a róm. kath. templom. A veszedelem méretei azonban — szerencsére — nem olyan nagyok, mint amilyeneknek az első tudósítások feltüntették; mert sem a városháza, sem a templom nem égett le. A kár mindazonáltal nagy; de egyrésze a biztosítás révén megtérül. A tűzvész azért öltött olyan nagy arányokat, mert Zentának mindössze 6 tűzoltója van s azok is a fejüket vesztették; amire elég jellemző az a tény, hogy vízhiány miatt nem tudtak oltani, holott a szomszédos plébánia épület udvarán áztrézi-kút van, de erre csak akkor eszméltek a zentai tűzoltók, amikor a Törökkanzsárról érkezett tűzoltók fölfedezték az áztrézi-kutat. A város képviselőtestülete különben már elhatározta, hogy 800 ezer korona költséggel egy nagyszabású új városházát építtet, amelyben elhelyezést nyerhetnek majd a Zentán lévő összes állami hivatalok is.

A gyermeknap Zomborban. Bevett szokás szerint május 1-én az egész országban s így nálunk is úgynevezett gyermeknapot rendeznek az *Országos gyermekvédő liga* javára. Ezen a napon a kereskedők és iparosok nagyrésze bevételének bizonyos hányadát a nemes cél javára engedi át. Kívánatos ennél fogva, hogy akinek valami beszerezni valója van, azt, a humánus cél előmozdítása érdekében, lehetőleg a gyermeknapon szerezze be, azokban az üzletekben, amelyek kifüggesztett hirdetések által tudatják, hogy gyermeknapot tartanak.

Matinó. A zombori szerb dalárdák együttes hangversenye, amelyet április 16-án rendeztek a városháza nagytermében, igen nagy érdeklődés mellett megtartott. Dacára, hogy a leányverseny husvét első napján volt, azon a magyarság közül is sokan résztvettek. Az előadott számok precíz előadása igazán kiváló vezetésre vall. Czveits Györgynek az egyházi és polgári dalárdák karmesterének igen nagy fáradtsággal végzett munkájának köszönhető a dicséretes, szép eredmény. Különösen tetszett Malaskin II. zsoltárja és Lirin IV. hangversenye „Dicsérjétek az Istent”. Az első finom nuanciózásával, az utóbbi hatalmas koncepciójával kötötte le a figyelmet. Goldison: Tronoló Madonnánk c. művet az egyesített énekkarok adták elő Blazsek zenetanár vezetésével.

Öngyilkosság. Csonoplyáról írják lapunknak: Csonoplyán már egy kis temető telik meg az öngyilkosokkal. Most is történt, hogy Hippich József polgár ember — ki már múlt évben is elmezavarában éhezéssel akart az élettől megválni — feleségét elűzte a háztól és a szobában levő ágyneműket szekrénybe rakva, meggyújtotta. Ő maga pedig — mint aki dolgát jól végezte — ágyába feküdt, takarójával fejét is betakarta, várta a következményeket. A nagy füstben eszméletét veszítve, bennfuladt.

Katonák figyelmébe. A rendőrfőkapitány a honvédelmi miniszter rendelete folytán köz-

hírré teszi, hogy miután a folyó évben az eddig is szokásos augusztus—szeptember havi fegyvergyakorlatok tartatni, a m. kir. honvédség gyalogság, valamint, 2., 6., 9. és 10. honvédszázad ezredek állományába tartozó azon nem-tényleges legénységnek, mely a folyó évben fegyvergyakorlat teljesítésére kötelezve van a tartalék 1908, 1906, 1904, 1902 és 1900 továbbá a póttartalék 1908, 1906 és 1904 sorozási évfolyamaihoz tartozó azon legénység egyéneknek, kiknek valamely különös tényleges szolgálat ezen fegyvergyakorlat rovására nem tudatott be, továbbá mindazoknak akik előző évről a fegyvergyakorlatnak elhallasztása stb. folytán azt a folyó évben utána pótolni tartoznak: megengedtetik, hogy amennyiben a fegyvergyakorlatot polgári foglalkozásuk keresetük vagy magán viszonyaik következtében egy vagy másik fegyvergyakorlati időszakban óhajtják teljesíteni ebbeli kérelmüket azonnal az illetékes vagy tartózkodási hely honvéd kiegészítő parancsnokságnál, vagy saját ezred parancsnokságuknál szóbelileg vagy írásban esetleg levelező lapon — az ezred sorozási évfolyam és anyakönyvi lapszámnak felemlítése mellett — bejelentésük.

Hadmentességi díj. A m. kir. pénzügyigazgatóság a hadmentességi díj alá tartozó egyének által teendő bejelentések tárgyában, a következő hirdetményt bocsátotta ki: 1911. évi március hóban tartozik az, ki: 1. mint hadiszolgálatra alkalmatlan, az állítási lajstromból töröltetett; 2. mint fegyveres szolgálatra alkalmatlan, fegyverképtelenség nyilvánított; 3. a katonaszolgálatból oly testi fogyatkozás miatt bocsátott el, mely őt keresetképtelenné nem tette s mely nem a katonai szolgálat teljesítésének következménye; 4. az 1868. XL. t. c. alapján mint családfentartó felmentetett és az 1889. évi VI. t. c. életbelépte után is bármely okból fel nem avatott; 5. külföldre költözködési engedélyt nyert és hadmentességi díjfizetési kötelezettsége még tart, ama község előjáróságánál (város adóhivatalánál) hol állan dóan tartózkodik, az e célra szolgáló nyomtatványon: a) polgári lakását; b) lakását; c) ama sorozójárás, illetőleg község nevét, melyben a hadkötelezettség aló mentesítetett; d) azt az évet, melytől fogva a felmentés számítható, bejelenteni; e) a reá, esetleg ama családfőre, kiknek családjához tartozni, a megelőző évben állandó lakhelyén, esetleg más községekben is kivetett egyenes államadóközzegét hitelesen kimutatni. Ezen kívül tartozik: f. az a véd-, illetve díjköteles, kinek hadmentességi díját a törvény 11. §-a értelmében a munkaadó fizeti, a munkaadó nevét és lakását bejelenteni. Ezen adatok bejelentésének elmulasztása az 1880. évi XXVII. t. c. 20. §-a értelmében a kirovandó hadmentességi díj három, egész hatszoros összegének megfelelő pénzbírságot von maga után. Ha a munkaadó személyében az alatt az idő alatt, mely a bejelentés beadása és a díj esedékességének napja (az év október hó 1-je) között lefolyt, változás állott be, eme változást a díjköteles az 1883. évi IX. t. c. 4. §-nak 3-ik pontja értelmében ott, ahol az első bejelentést tette, szintén bejelenteni köteles. Azon díjköteleseknek, kik állandó lakhelyükön kívül másutt adóval megróva nincsenek, megengedtetik hogy a községi előjáróság (városi adóhivatal) előtt személyesen megjelenjen, vallomásukat ugyan ott tollba modhassák, de ha tenni ezt elmulasztják, a fentebb említett pénzbírság ellenök teljes szigorral fog alkalmaztatni.

CSARNOK. Csendélet a Bach-korszakban.

Nagy viharok után a természetben is beáll a csend. Elcsillapul az elemek harca, ha kitombolta magát a démoni erő s mintha kifáradt volna a rombolószellem, a nagy földindulás után bekövetkezik a szélcsend, a passzív nyugalom és béke...

A szabadságharc legendába illő nagy harcai, heroikus küzdelmei után is ily nagy, néma abszolút csend borult az országra.

Csend, síri csend volt a négy folyam mentén. A már lehullott bilincs ismét ott volt a szabadságért vértett karokon, a kötél és kés torkunkon, a szivekben pedig a tengernyi bánat sirköve, melynek szikla súlya alatt alig lélegzett már az elalélt nemzet. Dermédt, lethargikus álom volt a léte, agonizálás a halálos ágyon.

Valóban nehéz volna eldönteni, akkor volt-e nagyobb e nemzet, mikor gigászi küzdelmét vívta a becsület mezején a százfejú hydra, az ezernyi eilenség és hazaáruló ellen, vagy mikor türt szenvedett, vérezett mártyr türelemmel a szenvedés, elnyomás és gyász nehéz napjaiban. Mikor tilos volt a szó, tilos a dal; mikor a szívnek nem lehetett érezni, csak vérezni. Mikor annyian szenvedtek idegenben, annyian sóhajtoztak börtönben s látván, hogy hiába ontá véré: „tűtökben hány hű kebel repedt meg a honért!”

A Bach-korszakban tehát a csendélet nem a mai tréfás fogalom volt, nem amolyan idillikus, jó kedvű mulatózás. Akkor igazán sirva vigadott a magyar. Keserű volt itala a könnyeitől s nem cigány, hanem a zsandár állt a háta mögött.

A szabadság eme élő tilalomfája nemcsak a Kossuth-bankót, atillát és nemzeti szín szallagot kobozta el, hanem a szív érzéseit s a dalt is elnémította.

A II. József korabeli német világ támadt fel újra és orgiát ülte a Bach korszak alatt. A beamterek, becirkerek, adminisztrátorok és adjunctusok előzönlötték az országot, mint az elősdiak raja telepedtek a nemzet halálos sebekkel borított testére, a vampyrok mohóságával szíván ki ütereiből a vért.

A nemzeti szellem elfojtására, sőt kiirtására szervezett szolgahad kitünően teljesítette csunya szerepét. A zavarosban ismét felszínre bukkantak Szvatopluk maradványai, akiket hajdán Árpád apánk lovassai és íjjászai kiűzték a Kárpátok ívei közül a Morva folyó mellékeire. A „Csehek Magyarországon” megjelentek második kiadásban zsandár ruhában vagy fecske farku, hivatalnoki kabátban. Az idegen áradat persze legjobban pusztította a magyar vidéket: a szép magyar rónák táját: a Nagy-Alföldet. Hisz a sáska-nyáj is a legkövőbb vetést, a legszebb buzatáblákat szokta lelegetni.

Se szerit, se számát nem lehet felsorolni azon kisebb-nagyobb büntetéseknek, melyeknek a zsarnokság kopói által felhajszolt honfiak kitéve voltak sokszor csak pusztá gyanura vagy bosszuálló denúciálásra. Hogy milyen foku volt az önkénynek hatalmi mániája s milyen csekély okból is üldözöbe vettek egy magyar embert, annak jellemzésére ide iktatunk egy Bach-korszakbeli ítéletet, melynek áldozata, passzív hőse egy biharmegyei hazafi, egy *Pataki* nevű margittai ember, kinek az volt a rettenetes bűne, hogy azt találta mondani a zsandárnak: „Hát ilyen a magyar szabadság!” A cseh zsandár pedig idegen fülével e mondatot úgy értette: „Éljen a magyar szabadság” s rögtön bekísérte.

A régi frás egy olvasónk szivességéből került kezeink közé. Ime az frás:

„Ausztriai Császár Ő Felsége Nevében!

Margittán állomásozó Deutsch fegyőrtizedes s annak fojtán k. k. Főszolgabíró *Kecskés Lajos* vádló felpereseknek margittai *Pataki Márton* vádlott alperes elleni bűnperében *ítéltetett:*

Terheltek vádlott alperes azzal, miszerint f. évi július hó 6-ik napján éjszaka szabadságdalt énekelt, megbotránkoztatólag, amit is vádlott alatti vallomása felett szerkesztett könyv szerint tagadván, azonban a 2. alatti tanúvallomásoknak a körülményekkel egybevetésével semminemű terhelő vád ellenében nem próbáltván, sőt megvádoló felperes is 3. alatti nyilatkozatában őt részegnek lenni tanúsítván, ezek szerint az ellenében állítólagosan bemondott vádat a *lőzadási szándék vétkes minőségére* emelni nem lehetvén, e kérdésben a büntetés terhe alól feloldoztatik, hanem mint éjszakai kóborló, csend és rendzavaró egyén ezen tény elkövetéséért a Székelyhídi Járás hirtőnében eltöltendő 2 heti fogságra ítéltetik, mi is irányában foganatba vétetni rendeltetik.

Kelt Székelyhídon augusztus 23-án 1851.

Eljáró h. járásbíró. *Fényes Sándor*“

Ha nem tudnók egész biztosan, hogy ezt a szépséges ítéletet Biharvármegyében és 60 évvel ezelőtt hozták, sőt azt hinnők, hogy tegnap fábrákta azt vagy a zombori főkapitány, vagy valamelyik bácsmezei főszolgabíró, mert tisztára úgy fest, mint a mi mostani igazságszolgáltatásunk, amikor függetlenségi ember kerül a körme közé.

Közgazdaság.

A jarványos száj- és körömfajás gyógyítása. Borsosgyőri bérgazdaságban, hol az állomány 60 fejőstehénből és 60 jármosókörből áll, dacára az óvintézkedéseknek, kiütött a száj- és körömfajás. Az állatok gyógyításához láttunk a „Landwirtschaftlich Umschau“ egy számában adott utasítás szerint. A gyógyszer a spirítusz (szesz) volt. — Az állatok derekát spirítusszal bekentük. A paták közé spirítusszal megitatott kócot húztunk s ezt még háromszor le is öntöttük. Az állatok szájába nanta háromszor 40%-os pálinkát öntöttünk. 2—3 nap múlva az állatok teljesen kigyógyultak, jó étvágygyal ettek, a tejelés csak nagyon keveset apadt. Állat nem pusztult el. Most van a borjúzás s a borjúk mind életképes, szép állatok. A tőgyeket langyos vízzel mostuk és vazelinnel kentük. — Megjegyzem, hogy a baj ily gyors lefolyása csakis a gyógykezelésnek köszönhető, mert a szomszédaimnál, ahol a vész ép oly mértékben lépett fel, mint nálam, a teljes gyógyulás 10—20 napig is eltartott. *Vogl József.*

Ki akar kölcsönt? Aki birtokára jelzálogkölcsönt akar fölvenni, forduljon bizalommal a „Kisbirtokosok Országos Földhitelintézeté“hez, Budapest, V., Géza-utca 2. szám (saját ház). Az intézet egyaránt ad nagy és kis jelzálogos kölcsönöket, főcélja azonban, hogy a közép- és kisbirtokosokon segítsen, ezért kölcsönöket már 300 K.-tól kezdve ad. Aki súlyos kamatot fizet tartozása után, az intézet olcsó törlesztéses kölcsönével segítke terhen. Az előző hitelezőket az intézet a kölcsönből fizeti ki s mérsékelt díjért minden a kölcsön körüli teendőit ellát. Kölcsönök a földbirtok fele értékéig engedélyeztetnek. — Ha az adós pontosan fizet, az intézet a kölcsönt föl nem mondhatja, az adós azonban tartozását akár egészben, akár részben bármikor visszafizetheti. Parcellázásoknál az intézet minden tekintetben segédkezik. — Az intézet egyszerű levélre bárkinek szívesen ad felvilágosítást. — Az intézetnek ügynökei nincsenek s azon ügynök, ki ez intézet megbízottjának nevezi magát, visszaélést követ ek.

Országos gazdakongresszus Budapesten. A mezőgazdasági termelés fokozására, a gazdasági szaktudás fejlesztésére és a mezőgazdasági termények értékesítésének szervezé-

sére szükséges törvényhozási, kormányzati és társadalmi intézkedések széles keretben való megvitatása és ez alapon a közel jövőben megvalósítandó agrárprogram kidolgozása érdekében az Országos Magyar Gazdasági Egyesület május hó 6., 7. és 8. napjain a székesfővárosi Vigadó összes termeiben országos gazdakongresszust rendez. A kongresszus rendezőbizottsága, Károlyi Mihály gróffal az élén, teljes erővel hozzáfogott az orsz. tanácskozás előkészítéséhez. A kérdezősködésekre a nyilvánosság útján közlik, hogy a kongresszus tagjai közé az egyes gazdákon kívül a mezőgazdasági szövetkezetek és gazdakörök is kérhetik felvételüket. Kongresszusi tagsági díj személyenként 10 korona. Ez az összeg legkésőbb április 30-ig bezárólag fizetendő be a kongresszus pénztárába (Budapest, IX., Köztelek-utca 8. szám), amiről a kongresszus-iroda tagsági jegyet állít ki. A községi szövetkezetek és gazdakörök, mint testületek egyszeres tagdíjat (10 korona) fizetnek akkor is, ha képviselőikben több tagot neveznek meg. Hatóságok hivatalos küldöttei tagdíjat nem fizetnek. A tagsági díj ellenében az összes kedvezéseket megkapják a kongresszus tagjai. Nevezetesen megkapják a kedvezményes utazásra jogosító vasúti igazolást, a kongresszus hivatalos kiadványait, a tagsági jelvényt s írásbeli külön megbízás alapján a kongresszusi iroda gondoskodik lakásukról is. Minden megkeresés a kongresszusi irodához (Budapest, IX., Köztelek-utca 8. szám) intézendő.

Az új agrárbank. Az új agrárbankot a Földhitelintézet, a Kisbirtokosok Földhitelintézete és az Országos Központi Hitelszövetkezet részvételével fogják megalakítani és az állam egy nagyobb, körülbelül tízmillió koronára rugó takarékbetéttel fogja a bank működését elősegíteni. A banknak, a mely természetesen állami ellenőrzés alatt fog állani, parcellázás lesz a főfeladata, azonkívül meg fogja vásárolni a városok tulajdonában lévő birtokokat és apróbb, egy és két holdas parcellákra osztva, bérbe fogja adni a városi polgári lakosságnak. E kis birtokok nagyrésze konyhakertszettel fog foglalkozni és az intéző körök azt hiszik, hogy ezen az uton meg fogják javítani a városok élelmezési viszonyait és olcsóbbá fogják tenni a lakosság mindennapi életszükségeit. Beszélnek arról is, hogy az állam a holtkéz birtokát az új agrárbank garanciája és közvetítése mellett kisebb bérletekre fogja felosztani s a középbirtokosoknak adják ki a bérleteket.

Felelős szerkesztő: **PINTER GYULA.**

HIRDETÉSEK.

!! Figyelem !!

A legjobb ételek és italok úgy az étteremben, mint házon kívül is
0 0 0 csakis a 0 0 0

Hungária vendéglőben

kaphatók. (Hungária-fürdő mellett.)

Legjutányosabb abonement!

Erdélyi aszu, tokaji és szekszárdi kitünő borok állandóan raktáron.

Bajor és Király sör, állandóan frissen csapolva kapható.

==== Kiváló tisztelettel ====

Báthory György,

==== 91 vendéglős. * 65 ====

Legtartósabb FŰZŐKET

készít,

pontos ruhamérték szerint

Fenyvesi Sarolta

BAJÁN.

3644/1911. p. szám.

Hirdetmény.

A zombori kir. törvényszék, mint birtokbíróság a m. kir. kereskedelemügyi miniszternek 1910. évi június hó 13-án 30792/1910. III. sz. a. kelt s a törvényes kisajátítási eljárást elrendelő határozata következtében megtartott kisajátítási eljárás során a m. kir. államvasutak céljaira a gombosi Duna-híd építésével kapcsolatos vonal áthelyezéshez szükséges ingatlanokra nézve a kisajátítási terv jogérvényes határozattal megállapítván, azonban a gombosi 238. sz. betétben 3714. hrsz. alatt és a gombosi 675. sz. betétben 4385. 2—c. hrsz. alatt Linder György nevével előforduló s a gombosi 493. sz. betétben 3720/2. és 3802/3. hrsz. alatt Mayer János nevével előforduló ingatlanokból elfoglalt s kisajátítás tárgyát képező területek kártalanítási árára nézve a kisajátító m. kir. államvasutak és a kisajátítást szenvedett telekkönyvi tulajdonosok között egyezség létre nem jövén, a kir. törvényszék a most részletezett ingatlanokra nézve a kártalanítási eljárást az 1881. évi XIII. t.-c. 46. §-a alapján elrendeli s annak megtartására határnapul **1911. évi április hó 29-ik napjának délutáni 1/2 óráját** Gombos község-házához kitézi.

E helyen és időben való megjelenésre Linder György gombosi és Mayer János apatini lakosokat, mint kisajátítást szenvedetteket, dr. Jeszenszky Géza budapesti (IV., Veres Pálné-tca 11.) ügyvédet, mint Linder György képviselőjét, a kisajátító képviselőtében a m. kir. államvasutak igazgatóságát és a gombosi Duna-hídépítő felügyelőseget, a rácmiliticsi (militicsi) segélyegylet mint szövetkezetet, a paripási segélyszövetkezetet, az erdélyi erdőpar részvénytársaságot (Budapest) és a hódási takarékpénztárt jelzálogos hitelezőkként, végül Türr Aladár zombori ügyvédet, mint a távollevők és az ismeretlen érdekeltek képviselőit ezennel kirendelt ügygondnokot a törvényes következmények terhével és oly figyelmeztetéssel idézi meg, hogy bármelyikük elmaradása a tárgyalás megtartását és a kártalanítás tekintetében az érdemleges határozat meghozatalát gátolni nem fogja.

A tárgyalás vezetésével dr. Margitai Valér kir. törvényszéki bírót bizza meg, aki mellé jegyzőkönyvvezetőül Salgó László kir. törvényszéki jegyzőt küldi ki

Zombor, 1911. évi április hó 5-én.

A kir. törvényszék, mint birtokbíróság.

Dr. Eperjessy Béla,

kir. törvényszéki elnök.

48—3—1

Fix fizetés

és magas jutalék mellett alkalmazunk vidéki ügynököket, sorsjegyek részletfizetésre való eladásához. Havonkénti elérhető jövedelem 300—600 K.

Hecht Bankház Részv.-Társ.

BUDAPEST, Ferenciek tere 6.

89—*—59